

PATVIRTINTA

Biudžetinės įstaigos „Skaitlis“ direktoriaus
2023 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr.

**GAUTINŲ SUMŲ IR IŠANKSTINIŲ MOKĖJIMŲ NUVERTĖJIMO ĮVERTINIMO IR
APSKAITOS TVARKOS APRAŠAS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai:

CAĮ	centralizuotos apskaitos įstaiga biudžetinė įstaiga „Skaitlis“, kuri centralizuotai tvarko Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansinę apskaitą
Subjektas	Vilniaus miesto savivaldybės kontroliuojamas viešojo sektoriaus subjektas, kurio finansinę apskaitą centralizuotai tvarko CAĮ
Savivaldybė	Vilniaus miesto savivaldybė
VSAFAS	Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai
LR	Lietuvos Respublika
Kitos vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos LR finansinės apskaitos įstatyme, LR viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme ir kituose VSAFAS	

2. Šis Gautinų sumų ir išankstinių mokėjimų nuvertėjimo įvertinimo ir apskaitos tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) taikomas nustatant ir apskaičiuojant CAĮ ir/ ar Subjekto gautinų sumų ir išankstinių mokėjimų (toliau – gautinų sumų) realizacinę vertę. Šio Tvarkos aprašo privalo laikytis visi CAĮ ir Subjekto darbuotojai, kurių funkcijos susijusios su gautinų sumų ir jų vertės nustatymu, apskaičiavimu ir apskaitymu.
3. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų (toliau – VSAFAS) 17 standartu „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“ ir 22 standartu „Turto nuvertėjimas“.

II. GAUTINŲ SUMŲ NUVERTĖJIMO APSKAIČIAVIMAS

4. Šiame Tvarkos apraše aptariamos per vienerius metus gautinos sumos, išankstiniai mokėjimai ir kitos gautinos sumos, kurios finansiniu požiūriu yra trumpalaikis turtas, t. y. toks turtas, kurį tikimasi realizuoti (paversti pinigais arba kitu turtu) per vienerius metus nuo įtraukimo į apskaitą dienos, išskyrus atsargas. Sudarant finansinės būklės ataskaitą, vadovaujantis VSAFAS, gautinų sumų balansinė vertė apskaitoje turi būti mažinama įvertintų abejotinų gautinų sumų dydžiu, t. y. gautinos sumos turi būti parodytos grynąja verte, atėmus įvertintas neatgautinas sumas.
5. Finansinės būklės ataskaitoje gautinos sumos po nuvertėjimo parodomos grynąja verte, t. y. iš įsigijimo savikainos atėmus nuvertėjimą. Grynosios vertės tikslinimas nėra skolos nurašymas, nes skolos nėra išbraukiamos iš skolininkų sąrašų, ir CAĮ ar Subjektas neatsisako pretenzijų į šias skolas.
6. CAĮ ar Subjektas apskaitoje taiko individualų grynosios skolų vertės apskaičiavimo metodą.
7. CAĮ ar Subjekto darbuotojas, atsakingas už pirkėjo ar mokėtojo patikimumo įvertinimą, jo kortelėje privalo nurodyti pirkėjo ar mokėtojo būseną. Pirkėjo ar mokėtojo būsenai apibūdinti naudojamos šios reikšmės:

- 7.1. patikimas;

- 7.2. rizikingas;
7.3. nepatikimas.

8. CAĮ ar Subjekto darbuotojas, vertinantis pirkėjo ar mokėtojo patikimumą, yra atsakingas už pirkėjo ar mokėtojo būsenos nustatymą:
- 8.1. patikimais mokėtojais visada laikoma Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – VMI) ir finansavimo sumų teikėjai;
- 8.2. patikimu pirkėju yra laikomas pirkėjas, kurio atsiskaitymų istorija leidžia manyti, kad gautina suma bus padengta iki sąskaitoje ar sutartyje nurodytos datos, t. y. šis pirkėjas dažniausiai atsiskaito laiku pagal sutartyje numatytas sąlygas, buvę atsiskaitymų vėlavimai yra atsitiktiniai, iškilusios atsiskaitymų problemos sprendžiamos operatyviai;
- 8.3. pirkėju su rizika laikomas toks pirkėjas, kuris pastaruosius 6 mėnesius nuolat vėluoja atsiskaityti ir atsiskaito ne visai, iškilusios atsiskaitymų problemos sprendžiamos sunkiai. CAĮ ar Subjekto darbuotojas, atsakingas už sutarčių su pirkėjais valdymą, turi apsparstyti tolesnį pardavimų šiam pirkėjui tikslingumą arba skolos išieškojimo pagerinimo galimybes (avansiniai mokėjimai, banko garantijos ir pan.);
- 8.4. nepatikimu pirkėju yra laikomas toks pirkėjas, kurio skola nejuda daugiau nei 6 mėnesius ir CAĮ ar Subjekto darbuotojas turi žinių, jog šio pirkėjo finansinė būklė neleidžia pagerinti atsiskaitymų.
9. CAĮ ar Subjekto darbuotojas, atsakingas už sąskaitų išrašymą ir (arba) įtraukimą į finansų valdymo apskaitos sistemą (toliau – apskaitos sistema), privalo apskaitos sistemoje nurodyti tikslų atsiskaitymo terminą.
10. Gautinos sumos senatis pradedama skaičiuoti nuo mokėjimo termino pabaigos, bet ne nuo sąskaitos išrašymo dienos.
11. Įvertinant kiekvienos gautinos sumos likutį ir jo nuvertėjimą pagal senaties terminą, vadovaujamosi šiais skolų skirstymo į grupes kriterijais (senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo mokėjimo termino datos):

Gautinų sumų ir išankstinių mokėjimų grupės	Įsiskolinimas pavėluotas grąžinti				
	0 dienų	1–90 dienų	91–180 dienų	181–360 dienų	Daugiau kaip 361 diena
	Nuvertėjimas				
Patikimi mokėtojai (pirkėjai)	0%	10%	25%	50%	100%
Rizikingi mokėtojai (pirkėjai)	0%	25%	50%	100%	100%
Nepatikimi mokėtojai (pirkėjai)	100%	100%	100%	100%	100%
Išankstiniai mokėjimai	0%	0%	0%	0%	100%
Paskolos	0%	10%	25%	50%	100%
Atskaitingi asmenys	0%	0%	0%	0%	100%

III. GAUTINŲ SUMŲ NUVERTĖJIMO APSKAITA

12. Apskaičiuota koreguotina gautinų sumų vertė yra palyginama su gautinų sumų nuvertėjimo likučiais 21XXXX3, 22XXXX3 sąskaitose.
13. Jei apskaičiuotasis tikslinimas yra didesnis negu 21XXXX3, 22XXXX3 sąskaitų likutis, skirtumas yra registruojamas apskaitoje (rankinis įrašas):
 „Dr 8709XXX Nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos
 Kr 21XXXX3, 22XXXX3 Išankstinių apmokėjimų arba gautinų sumų nuvertėjimas
 Dr 42XXXX2 Panaudotas finansavimas
 Kr 70XXXXX Finansavimo pajamos“.
14. Jei apskaičiuotasis tikslinimas yra mažesnis negu 21XXXX3, 22XXXX3 sąskaitų likutis, skirtumas yra registruojamas apskaitoje (rankinis įrašas):
 „Dr 21XXXX3, 22XXXX3 Išankstinių apmokėjimų arba gautinų sumų nuvertėjimas
 Kr 8709XXX Nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudos
 Dr 70XXXXX Finansavimo pajamos
 Kr 42XXXX2 Panaudotas finansavimas“.
15. Gautinos sumos, kurių 100 proc. nuvertėjimas buvo anksčiau užregistruotas (teismo sprendimas dėl bankroto ar kitas dokumentas), nurašomos atliekant tokį įrašą (rankinis įrašas):
 „Dr 21XXXX3-22XXXX3 Išankstinių apmokėjimų ir gautinų sumų nuvertėjimas
 Kr 21XXXX1, 22XXXX1 Išankstiniai apmokėjimai ir gautinos sumos“.
16. Išankstinių mokėjimų, suteiktų paskolų, gautinų sumų iš biudžeto vertės tikslinimas atliekamas atsižvelgiant į konkrečią situaciją, todėl 11 punkte nurodyta nuvertėjimo dalis (procentais) turi būti laikoma rekomendacinio pobūdžio.
17. Gautinų sumų iš atskaitingų asmenų nuvertėjimas skaičiuojamas tais atvejais, kai nėra galimybės šių sumų per trumpą laikotarpį (vienerius metus) išskaityti iš CAĮ ar Subjekto darbuotojų atlyginimo ir kai nėra raštiško ne CAĮ ar Subjekto darbuotojų įsipareigojimo įsiskolinimą padengti.
18. Šio Tvarkos aprašo 16 ir 17 punktuose numatytų sumų vertės tikslinimas atliekamas, sudarant atskirą žiniaraštį.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

19. CAĮ ar Subjekto darbuotojai už šio Tvarkos aprašo nuostatų nesilaikymą atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.
20. Šiame Tvarkos apraše neapspręsti, bet praktikoje iškylantys (atsirandantys) apskaitos klausimai sprendžiami vadovaujantis Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais ir kitais apskaitos tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais.